

СЕКЦІЯ
«ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ»

УДК: 657

Бандура Оксана

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ЗА КАЛЬКУЛЯЦІЙНИМИ СТАТТЯМИ

Bandura Oksana

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
COST ANALYSIS FOR CALCULATION ITEMS

Актуальність теми полягає у необхідності ефективного управління витратами. В умовах зростаючих вартостей матеріалів та праці підприємства повинні постійно вдосконалювати свої виробничі процеси та шукати шляхи зниження собівартості продукції. Аналіз собівартості за калькуляційними статтями дозволяє виявити слабкі місця у виробничих процесах та розробити стратегії для їх оптимізації. Розуміння структури собівартості та витрат дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення та маржі на продукцію. Це дозволяє підтримувати прибутковість підприємства та забезпечувати його стабільність на ринку.

Витрати за статтями калькуляції – це витрати на окремі види виробів, а також витрати на основне й допоміжне виробництво. Групування витрат за призначенням, тобто за статтями калькуляції, показує, де саме, на які цілі, в якому обсязі використано ресурси. Воно необхідне для визначення собівартості окремих виробів, установа центрів зосередження витрат і пошуку резервів їхнього скорочення. Планування та облік витрат за калькуляційними статтями дають змогу встановити їх цільові напрями, зв'язок з технологічним процесом, а також підрахувати собівартість окремих видів одиниці продукції, узагальнити витрати за місцем виникнення (дільниця, бригада, цех), забезпечити контроль за місцем виникнення витрат та використанням ресурсів підприємства за призначенням [4].

Собівартість продукції є одним із ключових показників для ефективного управління виробництвом та прийняття стратегічних рішень на підприємстві— це виражені в грошовій формі сукупні витрати на підготовку і випуск продукції. В більш узагальненому вигляді собівартість можна визначити як грошовий вираз величини ресурсів, використаних з конкретною метою.

Втім, найбільш достовірним є спосіб багатокрокового розподілу витрат. Приклад, у вас є салон краси, в якому працює кілька різних спеціалістів.

Перший крок. Розподіл за підрозділами. У салоні краси групують витрати: на косметику, на зарплату працівникам, на покриття використаної електроенергії та води.

Другий крок. Витрати допоміжних частин перерозподіляють на відділи, скажімо, на манікюрний та перукарський. Витрати потрібно згрупувати відповідно до кількості працівників (три перукарки + 1 манікюрниця). Враховуються людино-години і використані ресурси.

Третій крок. Розбиті на відділи витрати розподіляють на вироблену продукцію за формулою, що вказана вище.

Собівартість можна розрахувати залежно від того, які витрати були у підприємства, або ж від затверджених норм витрат сировини і матеріалів. Застосування

фіксованої собівартості допоможе контролювати ефективність витрат ресурсів, а також вчасно реагувати на відхилення [5].

Аналіз собівартості за калькуляційними статтями дозволяє розкрити структуру цих витрат і виявити фактори, що впливають на їх зміну.

Першою калькуляційною статтею є прямі матеріальні витрати. Вони включають в себе витрати на сировину, матеріали, необхідні для виробництва продукції. Аналіз цієї статті дозволяє виявити тенденції у зміні цін на матеріали, рівень використання матеріалів та можливості їх оптимізації.

Другою калькуляційною статтею є пряма праця. Вона включає в себе витрати на оплату праці працівників, які безпосередньо зайняті на виробництві. Аналіз цієї статті допомагає виявити ефективність використання робочого часу, рівень оплати праці та потребу в додатковому персоналі.

Третьою калькуляційною статтею є загальновиробничі витрати. Вони включають в себе витрати на управління та адміністративні витрати, а також витрати на утримання виробничих приміщень та обладнання. Аналіз цієї статті дозволяє виявити непродуктивні витрати [7].

Загальний аналіз собівартості за калькуляційними статтями дозволяє зрозуміти, які саме складові витрат впливають на загальну вартість продукції або послуги, і дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо їх оптимізації та зниження.

Таким чином, аналіз собівартості за калькуляційними статтями є необхідним етапом у процесі управління виробництвом, який допомагає підприємствам зрозуміти структуру витрат, виявити можливості їх оптимізації та прийняти обґрунтовані рішення для підвищення ефективності та прибутковості бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
2. Королюк Т.М., Співак С.М., Ратинський В.В. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 6 (85). С. 88-96.
3. Рахуємо собівартість продукції. URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/rahuyemo-sobivartist-produkciyi>
4. Розрахунок собівартості продукції за статтями калькуляції та елементами витрат. URL: <http://www.tpal.com.ua/spase/osnnapr/metrob/doc/distnav/ekodiyallek.pdf>
5. Рахуємо собівартість продукції. URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/rahuyemo-sobivartist-produkciyi>
6. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007
7. Ткаченко В. Аналіз впливу податків за рахунок собівартості продукції на економічні результати діяльності підприємства. *Економіст*. 2010. № 11 (289). С. 34-37.